

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy óra 1 ft. — Az esti kiadás külön küldésért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., félre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy óra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj: 5t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demján László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasensteint és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyitlári cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetések díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Előfizetési feltételek:	
Egy évre 1871. jan.—dec. 10 ft — kr. o. é.	
Félre „ „ „ „ 5 „ 50 „ o. é.	
Évnegyedre „ „ „ „ 3 „ — „ o. é.	
Két óra „ „ „ „ 2 „ — „ o. é.	
Egy óra „ „ „ „ 1 „ — „ o. é.	
Az esti kiadás külön küldésért a vidékre 1 ft 50 kr	
Félre „ „ „ „ „ „ — „ 80 „	
Évnegyed „ „ „ „ „ „ — „ 40 „	
Két óra „ „ „ „ „ „ — „ 30 „	
Egy óra „ „ „ „ „ „ — „ 20 „	

Most lesz ám országos hű-hó s vádaskodás!

(Ss.) El lehetünk készülve arra, hogy pár napig — talán hétig egyebet sem olvasunk a balpárt közlönyeiben, mint hogy a parlamenti többség, a jobboldal ismét elárulta a hazát — nem akar „magyar hadserget.” Pedig a dolog egyszerű facitja az, hogy nem tartá időszereket az 1871. ujonezozási tezik címét megváltoztatni.

Nincs, t. hazafiak! széles Magyarországon egyetlen hazafi, egy a bal-, mint a jobboldalon, ki forróan ne óhajtana: bár állana sorban diszlo ruhában, csillogó fegyverekkel, retentő ágyutömeggel egy, hadi tudományban jeleskedő, hazafi lelkesedés által vértezett 400,000 főből álló „magyar hadserget.” Hanem mi jobboldaliakban különbözünk a csupán szívtől tanácsot kérő baloktól, hogy csak a lehető legakárjuk, s főleg azt, mi a hazára nézve üdvös, hasznos, de kivihető is. Ezért, míg amott balról fényes dictiókat szavaltak, sorba állítunk 100,000 derék honvédet, úgy vélekedve, hogy a leghazafiasb phrasis sem oitalmazhat meg egyetlen sötét kozák ellen. Tegyük kezüket szívetökre, hazafiak! pártkülönség nélkül és feleljetek: jól eselékvenk-e így, avagy jobban és többet telünk volna akkor, ha száz törvénybe és ezer paragrafusba ismét beleirtuk volna a „magyar hadserget” nevét? imig ott állott volna a türelmes papiroson a szép elnevezés, míg most talpan áll százezer honvédünk, s rövid időn irthon lesznek 300,000-nyi derék „magyar sorcsapatának”, jól kiképzett sorhadaink.

Alig hiszem, hogy elítéljétek, elítélhessétek azt a jobboldalt, mely mind inkább hüssa és vérré változtatja pár év óta azt, miről balfelől még ma is csak álmodoznak azok, kik minket hazafi atlansággal, tulajtonossággal vádolnak — meggondolatlanul. Sőt mi tovább mentünk. Megalkotván a közös védelemről szóló törvényt, biztosítók a haza oltalmára azon 500,000 karta, melyek, különválásunk esetére, nyugton maradhattak volna akkor, midőn főleg a mi életérdekeink megoltalmazásáról lehetend szó.

Magyar hadserget! hát olyan könnyű ezt megteremteni, mint azt ott balról hirdetik?! Balközépi tekintély mutatta ki, ha jól emlékszem — másfél év előtt, hogy a jelen európai constellatio közt mindent kockáztató kísérlet lenne megbontani a szervezett állandó hadserget, mivel egy új felállítás nem pár év műve. Ugyanez a katonai kapacitás mutatta ki, hogy erre legelőbb is kellene néhány ezer kiképzett főtiszt s a specialis fegyvernemek egész sorozata. Hanem azért ma ujonezozokat kérve a mi nemzeti kormányunk 1871-re, elkiáltóját: legyen „magyar hadserget” a törvény czimében, s azt hiszik, hogy ez által Ciceróval szólva: megmentettétek a köztársaságot — a hazát, a nemzetet!

Jámor ábrándozók! magatok se hiszitek azt, mit oly fennhangon hirdettek, hanem hát megragadjátok az alkalmat, hogy az álnepszerűség család napfényében sütkörszettek, s a nemzeti, — de egyszerűsággal a gyakorlati politika híveit elhomályosítsátok! Mindhiába!

Teljes szívemből méltánylom a hazafias óhaj-tás meleg kifakadását; de előttem, s hiszem a nemzet minden higgadt fia előtt többet ér a józan ész biztos számítása, csak lépésről-lépésre, de biztos eszközölt terfoglalása; amaz föllekesülten szürke paripa nélkül is begrathat az örvény mélyébe, de nem veheti meg a nemzeti jólét és jövő nagyság gránit alapját. Nekünk pedig erre van most szükségünk és nem a vakon elő- és belerohanásra.

Avagy Franciaország példájára mutattok s így szóltok: ime mily hatalmas nemzeti hadserget teremtett a hazafias lelkesedés pár hó alatt. Ne ámit-sátok magatokat, s ne vakítsátok el a fényes példával azokat, kiknél az értelem szűkebbre szabott.

A mi országunk ereje, helyzete nem a francia népé; nálunk nincsenek elsaeci és lorraini németek, kik a francziáknál is francziábbak — nálunk, fájdalom, de ugy van! vannak olyan honpolgárok is, kik Magyarország nevét se tudják ajkaikra venni úgy, hogy azokon a gyűlölet tajtékja ne mu-

tatkozzék; mi nem vagyunk egy 38 millióból álló hatalmas, pár század óta egy nemzettesttől fort nép, hanem saját hazánkfiak vetik el itt-ott a meghasonlás sarkányfogait, míg északra és nyugatra két hódító óriás nyújtogatja felénk briareusi karjait; a mi helyzetünk összetartásra ir minden e haza földjén lakó nemzetiséget s arra utal, hogy szövetségben éljünk azon nemzetekkel, melyek százezer dökön át, ugyanazon dynastia alatt osztoztak velünk jó és balsorsban s kell osztozniok ezután is, ha lételöket, fennmaradásukat óhajtják.

E — mondjuk ki bátran — fatalis helyzetnek, s az ebből kifolyó állami lét és népelet exigenciáinak felett meg az 1868-ki XL. tcz., midőn a közös védelem alapján vonakodott megbontani a közös hadserget azon perezen, midőn nem tudni melyik órában kell e hadaknak honvédelemre sikra szállani.

E törvény alkotása óta a veszély még nagyobbodott, s ha ezzel szemben áll is az, hogy a honvédelem teljeseen ki kell fejteni, a hadserget harcoképességét fokozni; de nem áll az, hogy ideje lenne a meglevő szétbontása által mintegy részt nyitni kaján, leselkedő elleneinknek.

Ezért, hazafiak! a honvédség szaporítása, sereztredéink haza szállítása, a területi hadosztályok szervezése — ez nyújt valódi oltalmat, ez legyen jelszavunk! a magyar hadsereg név emlegetése csak mézes madzag, elaltathat, de veszélybe taszítana.

Sincerizáljunk.

Udvarhelyszék, 1871. elején.

II.

Igy tudva, míg élek, mindig bánom: miért nem jelöltem ki magamat képviselőnek „én is.”

Üzletem, keresetmódom a „réghez képest” megbicsaklott irgalmatlanul. Pedig én Miatyánk-omban „is” bennfoglattatik a mindennapi kenyér. S elvégre is „kenyér után indul a sokaság” — azt mondja Kölessey. Egyik kéz a másikat mossa: semmi sem bizonyosabb tehát, minthogy a principalis, minden más aspiráns fölött, egyedül engemet támogatott, sőt apródjaival is támogatott volt.

Igaz ugyan, hogy nem tudom: mi fán terem a — jus, sem a publicum, sem a privatum, annál kevésbbé a canonicum; ámde magyar, plane székegy ember, nemcsak fringival oldalán, hanem fejében Corpus juris, Tripartitum, Approbata-, Compilata-, et altera graecával születvén, nemcsak kiképzett katona, de országos törvénytudó is. Az ám! Aztán hiszen — ha ugy veszem — van nekem szép hirem, nevem, olcsó dicsőségem! Avagy nem érdemeimről csiripolnak-e a verebek, még a bikafalvi házak tetején „is”?

Aztán — Európa nagy ország, az emberiség nagy tenger! de ezeket nem is említvén: mit nem tettem én éretted szülőföldem, hazám, imádott nemzetem?...

A dicső szabadságharc alatt — ha jól emlékszem — nem kimélve életet, áldozva ősi vagyont: „száz esztén, ezer veszély közt” küzdöttem éretteket!... Bem apó drága életének megmentője ki volt? a héjjasfalvi malomárok iszapjában ki nyújtott segédkezel neki? vad kozákok saskörmei közül ki ragadta ki?... Ott a Hargitában János öröngyöt, a verebek ellen ki védelmezte évekig?... Az új magyar Anacharsis ki volt?... stb., stb., stb.?

Ily hallatlan érdemekben, ennyi szellemi és anyagi áldozatban gazdag mult szemérmetes tulajdonosa, kinek csipekbokros érdemeinél csak szerénysége bokratlanabb: az örülésig imádott ősz székegy nemzet halájára, avagy nem jogosultan tartja méltónak magát? avagy a hála ezen contributójának, ezen mérsékelt honorariumnak lerovására, első sorban nem az anyaszék — mint a nemzet ősi zászlóvivője — lenne hivatva? persze, azután a többi székek is következzenek.

Oh igen! annyival inkább, mert mindez fiatal dolog még ahoz képest, a mit az „oh nép,” a „honyhaza,” s legkivált a Székelyföld üdvösségeért elmélnék. Halljátok szívem vérevel írott programomat:

Mint az ősi vitézség és harci dicsőség díszfészeket, legelsőbbben is fölépíteném az ősz székegy légvárait (persze: Kadicha vezérét a kadicfalvi Bezebe), a sarkonforduló tündérkastélyokat! Elárasztanám ősi fényvel, hogy a napra lehetne nézni, de azokra nem. Hah, a székegy légvárak!

Visszavarázslanám a rabonbánok, gyulák, harkások dicsőfénykoszorúja arannyal versengő korszakát! Természetesen — az Upolet nemzetség örökösödési jogának fenntartása mellett! Ah, a rabonbánok!

Kikutatnám a hős székegy nemzet másfél ezredéves ősi szabadságának gazdag kincstárát! Kikaparnám Zán-diháznak 6 kö-vértre metszett, véráldozattal szentesített, hun-seytha betűkkel írott sarkolatos törvényeit! „a nemzeti suverenitást biztosító ezen codificált törvényeket!” az agyafalvi; udvarhelyi constitutiókat! és Mihály vajda arany bulláját! Ah, az arany bulla!

Eltörtülném, kitépném a nemzet történetének lapjáról a segesvári országgyűlés szigorú végzéseit! és minden más keserű emlékü nótákat! ideértve a madéfalvi „nótát” is! Hah, a világtörténelemben nincsen példa rá, hogy egy egész nemzetet nótáztak volna valaha!...

Mi az? ti nevettek e szent elragadtatás fölött? Jól van tehát, beszélék haza felé!

Az 1608-ban meggondolatlanul eladott parajdi sóbányát a fiscustól visszaperelném! Ingyen vágatnám ott a sőt! S hogy a hős székegy ne legyen kénytelen kőson ülve enni sőtalan kenyeret!*) ingyen vecturáztatnám azt minden primor hagyományos galambbúgos cserfa kapuján át uri hajlékába be. Mert meg vagyok irva (1613.): „Székely urainknak, a tyánktáinak, az aknáról elegendő só adassék!” Sőt még tovább mennék: feltörtülném a sóskútak zárait! elcsapnám a felügyelő kontrásokat! E nélkül a székegy szabadság nem ér egy pipa trafik-dohányt!

Trafika! Teljes világ életében semmitféle trafikának nem voltam barátja. A finánczokat tehát — tekintettel arra, hogy sok érdemes atyánkfőnek gyermeke szolgál közöttük — megtartanám ugyan, de csak azért, hogy az én imádott hős nemzetem számára, ők termeljék a sallangos kostökbbe való jóféle magyar dohányt; és — hogy kicsi üstben, jó erős székegy-pálkát ők tisztáljanak nekünk. Ah, a szemérianer, gondülő bodor füstjével! és a szilviorum, kábító illatával!

Az útesinálás terhét az önkényuralom zsarnok hatalma erőszakolta ránk: azért hát el vele! Mintsem minden ember csinálja, inkább senki se csinálja: ez is egyenlőség! Különb is: postalis út, állami út, országos út, községi út: mind csupa fényűzési cikk! Maga az Üristen utak nélkül teremtetle a kerek földet! Párduczos apáink úttalan utakon szerezték e dicső szép hazát! és mi hős apák hős unokái mi, utak nélkül nem volnánk képesek megvédelmezni azt, mi? aztán legrosszabb esetben, számunkra ott a kész római út a Nagy keresztjénél. Ah, a római utak!... statumen... nucleus... agger!

A székegyföldi közlegelők felosztásának égető kérdésében „a jus primae occupationis” elvének, per capita történendő keresztülvitelére fordítanám „csékely” örömet. Madarász et Comp. pártoló támogatását megígérte már.

Az adót pedig nem magyar ember találta föl: azért hát adót, rovatokat nem fizetnénk! Fizesse azt is a kormány! Vagy ha ezt még sem sikerülne kiküzdenem, tudom én Dárius és Rabsonné roppant kincsei hol vannak elrejtve: azok a tulajfa-nagyságu arany gerendák; óriási aranybivalók, öklöm nagyságu gyémánt szemekkel; arany griffmadár faival; nagy hámbárok, szűszékek csordultig öntött aranypénzzel; gyémánt patakok arany stockfishokkal stb. stb.! Ti a vasfüvet ismeritek nyilván. Hol a sáte-bogár***) elődik — ott terem. Baltenyerembe forrasztva be ily varázsfű van: egy érintésére a kincses pinczék ajtóit mind fölpatnának azonnal. Azontúl onnan fedezünk minden költséget: még a választási kiadásokat is!

Apropos. Képviselői napidíjam fölöléséből, a nemzet áldozó poharát, e szent ereklyét, a Sándor családától visszaszerezném! Hah, a nemzet áldozó pohara! Ott van helye annak az anyaszék archívumában! Ott a hős nemzet egyéb drága kincsei mellett! Oh minő dicső dolog leend, választásoknál abból traktálni a nemes nemzetet! Lehetlen nem éreznetek e gondolat részegítő hatását anticipando! S képviselőink közül melyiknek fordult meg eddig agyában?... (Az eredetiség joga fönttartatik)...

Oh, és mit nem tennék még mindezen kívül!... ajándékoznék az udvarhelyi szűz Mária társulatnak egy Máriás aranyat hálából, hogy ott áscendálna volt... az ev. ref. kolégium Muzéumának a nagy Bethlen Gábor turultolt-fogpiszkálóját, emlékül, hogy ott „hallgattam” egykor a filozófiát... és a szegény unitáriusok keresztúri iskolájának — in honorem Solius Dei — ötszáz forintot — o. é.; mert hát az ugy történt, hogy én meghasonolván emberekkel, világág! átmétem Dávid Ferencz jámbor nyájába, s mostanában együtt legelészek velük Sárónnak rósás halmain, együtt járok az életvénének kúforrásához, együtt zengedezem: „Mint a szép hives patakra”...

Ennyit röviden belügyeinkre vonatkozó elvi álláspontom ismertetéseül. A külpolitikában Bismarck az én mintaképem. Mert hiába, az erőszak világát éljük.

És most — föl hős Csaba hős népe hős unokái föl! Ébredj nagy álmaidból oh alvó oroszlan! te a góbi pusztának még álmaidban is hős királya! talpra serényen! rázintsd meg sörényedet azt a bozontost! ordítsd el magadat, hadd rendüljön meg bele az ősz Hargita alya tetője, és minden darab ősz köve, fája, füve! Kigyelme-tek penyélen, oh hős Janosibá, hős Pistabá, és ősz-hős bű-bá valamennyi — talpra ha mondom! és tele torkokkal hangoztassák nevemet hős Bonda lakától a lejtős

*) Lásd: Wesselenyi, Balitételek.

**) Lásd a tolvajok nyelvének Regestrumát: sátebogar=lo,

Baknya tetőig! Mert lássák kendtek a hős székegy „honyhaza” vértől pirosult szent földének talaját, ős vésznek dúló árja remegtetni elboritással; s mert annak rohamát föltartóztatni vitézül, én volnék egyedül képes, más senki levente!...

Bizonyos, hogy e prononciamentot, érdekes arczképpemmel együtt geszti örömmel kiadta volna B. Ferencz. Sok jó szolgálatot tettem neki, midőn még ő is szegény legény volt, s az anyavárosban fogyasztotta az expo (sitio) maradékot. Annnyit azonban így is határozottan kijelentek, hogyha holmi ref. pap (?) megtalál támadni, s ezen eredeti programot compilatió-nak kereszteli, azonnal kijelölöm magamat képviselőnek már „csak azért is!”

Kemény Pál.

Sz. 86—1871. kir. bizt. eln.

Értesítés

az erdélyi földterhermentesítési (urbéri kárpótlási) ügyhaladásáról és jelenlegi állásáról.

III. Az alapigazgatóságnak 1871 évi derekasabb munkatárgyait képezendik.

A. Valosítása, s annak megtörténelv ellátása:

a) Az erdélyi megyék, illetőleg Kővárvidék területén fenn maradt 9 egész község bejelentési munkálatainak.

b) Ugyan azon területről beérkezett részint elkéselt, részint urbéri törvényszéki ítéletek alapján tett, s a legutóbbi összes számítás szerint 1094 darabra menő egyes bejelentéseknek, valamint az utóbbiakból az év folyamában még beérkezőknek.

c) A székegyföldön 2885 bejelentésnek, —

B. Ezek fölött a kárpótlási határozványok kiállítás.

C. A kiutalt törvényszékektől beérkező végzések alapján az illető kárpótlási öszvegeknek számfejtési utáni utalványozása.

D. Vegyes szolgálmányi kérdéssel illelt egyes valosítási munkák illetőleg vissza fizetések eseteiben tárgyalások és intézkedések, a mennyiben első még éppen egészen elintézve nincsenek, utóbbiak pedig a folyó tárgyalások útján felmerülnek.

E. Rendes folyó ügyek a beadványok számához képest.

A fennebbi adatok után, melyek egyébiránt világosan arra mutatnak, hogy az erdélyi urbéri kárpótlási ügy nagyobrszben a befejezéshez közeledik — megjegyzendőnek tartom: miszerint azon czélzat, hogy a még hátra lévő munka is lehető gyorsan ledolgoztassék folytonosan szem előtt fog tartatni.

Az erdélyi földterhermentesítési pénzalap magyar királyi igazgatósága elnökségétől.

Kolozsvárt 1871 évi január hó 8-ik napján.

Gr. Péchy.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten jan. 18. 9 óra 40 p. délelőtt.

Érkezett Kolozsvárra jan. 18. 11 ó. 10 p. délelőtt.

Az ujonezozási törvényjavaslat ma szavaztatik meg, a nagy többség bizonyos. Rajner Pál beadta lemondását.

Alencont a poroszok elfoglalták; Chancy Lavaltól nyugotra áll. Bourbaki keleten szakadatlanul előnyomul.

Favre nem megy a londoni conferentiára.

Feladatott Pesten jan. 18. 10 óra 30 p. délelőtt.

Érkezett Kolozsvárra jan. 18. 11 ó. 50 p. délelőtt.

Az Alaine? (talán Mayenne) vonalon három nap óta foly a csata.

A poroszok Croixból, Delleből kivertettek, Belfort felszabadítása küszöbön áll.

Legújabb táviratok.

London, jan. 16. A „Times” jelenti Versaillesből e hó 15-ről ma regg. 2 órakor tömeges kirohanás történt Greslay irányában. A szászok elleni támadás, valamint egy másik kirohanás Le Bourget felől — mindkettő az erődök borzasztó bombázása mellett — a németek által visszautasított.

Berlin, jan. 16. (Hivatalos). Versaillesből jelentik 15-ről. Werder táb. jelenti Brevilliersből 15-ről. Az ellenség ma látszólag négy hadtesttel támadott meg, még pedig Chageytól Montbellardig igen élénken, kivált tüzéség tekintetében; azonban minden ponton visszavetettek. Hadállásaim egy ponton sem töreklet. A németek vesztesége 300—400 ember. A csata reggeli 8 1/2 óráig tartott.

Berlin, jan. 15. Versaillesből jelentik 14-ről: Mult éjjel Párisból heves kitérések tettek Le-Bourget, Drancy, Meudon és Clamart ellen, melyek azonban győzelmesen visszaverettek. Egyes helyeken az ellenség visszavonulása futással változott.

Bordeaux, jan. 15. (Hivatalos). Lecointre tábornok azt sürögnyzi Neversből, e hó 15-éről, hogy a poroszok harmadszor visszaverték; s Gient megszállották a francziák, a poroszok Montargis- s Orleansra vonultak vissza.

Bordeaux, jan. 15. Chanzy tábornok távirja: 14-dikén este az ellenséges csapatok előérsei a hadálásainkhoz vezető uton megjelentek minél fogva előrsi csapatokhoz volt. Holnap több ponton váratik támadás, a megfelelő intézkedéseket megtették. — Chanzy napi-parancsában constatálja, hogy a Huisne völgyben, a Loire mellett Vendomeig folytatott szerencsés harcok után Le Manst csak is a hadcsapatok egy részében beállt panique folytán kellett elhagyni.

Brüssel, jan. 15. Az „Etoile belge“ levelezője jelenti Bapauméből f. hó 14. ről: Faidherbe tbk naponta erősítéseket kap. Calaisba Cherbourgban szervezett csapatokat várnak, melyek az előrenyomuló északi se reggel egyesülének. Faidherbe Albertben táboroz; a jobbszárnny Paulze hadosztálya felé. Rubin tábornok Bapaumeban marad.

Bourbakin-k egy Onansból 13-ról kelt sürögnyze jelenti: „Arcey és St. Marie helységeket elfoglaltuk, a nélkül, hogy mi igen tetemes veszteséget szenvedtünk volna. A nyári eredményekre vonatkozólag én folyvást tért nyerek; hadtest-parancsnokaimmal s a csapatokkal nagyon meg vagyok elégedve. A manőverekre vonatkozólag az ellenséget Dijon, Gray, Lur és Vesoul odahagyására kényszeríttem, mely helyeket kémeapitaim birtokukba vetek.“

A villersexeli és arcey-i napok az első hadseregnek, mely 6 hét óta a legrettentőbb időjárás mellett nem szűnt meg működni s a hideg, hó és síkos ut daczára folytonosan urban volt — nagy diességére valnak.

Törvényjavaslat a Királyföldön 1348-ig tettleg fennállott úrbéri, és ezzel rokon birtok-víszonyok rendezéséről.

1. §. A történeti adatok, az erdélyi részek törvényei és jogereji ítéletek szerint a Királyföld területe megegyeztethető nem lévén, hogy ott 1848 előtt úrbéri viszonyok és kötelezettségek legyenek: Talmács- és Szelisty-főközségek közegei egy a Törösvárhoz tartozó községek a Királyföldön levő más szabád honpolgárokkal a törvényel fogva egyenlő jogoknak nyilváníttak.

2. §. A tetleg 1848-ig fennállott úrbéri kapcsolatok minden maradványait a Királyföldön megszüntetnek: ennél fogva a szász VII. bírakhöz és Brassó városához ily úrbéri viszonyban állott községeknek belső telkeik, mezeik, folyók, erdeik s egész határaik területei teljes tulajdonukba ezennel vissza és a kisebb királyi haszonvételek a földesúri jogok kizárásával magok a községek birtokába adtnak.

3. §. Az 1854. június 21-én kelt úrbéri nyiltparancs, valamint az annak alapján kiadott ministeri rendeletek a Királyföld lakóira ki nem terjednek.

4. §. A mennyiben a szász VII. bírák és Brassó várossa a földesúri hatóság bevitellével kezelt községekben, s azok határain allodialis erdőket, földeket és kaszálókat alakítottak, ezek a községeknek szintén visszaadtnak.

5. §. A bel- és igazság-ministerium megbizatnak avval, hogy a revindikált havasok, azoknak a kir. kincstár által megtérített időközbeni hasznuk, valamint az úrbéri kapcsolat tartama alatt Brassó várossa és a VII. bírák által elvett haszonvételek elszámolásai és megosztása iránt, a felek kihallgatásával, s minden ide vonatkozó adatoknak beható megvizsgálása után, közigazgatási uton intézkedjenek.

Kelt Kolozsvárral az ügyvédegyletnek 1870 december 3-án tartott rendes közgyűléséből.

Simon Elek,
elnök.

Kővári Mihály,
titkár.

Tordamegyéről. Főbírói jelentés.

Tekintetes képviselő bizottmány! Hivatali kedves köteletségemhez képest van szerencsém a már vége felé járó 1870-ik évi utolsó és így zár-bizottmányi ülésbe a megye közigazgatási ügyeiről alázatos jelentésemet a következőkben megtenni:

1-ör. Közegészségi ügyünk — a megyei orvosi jelentés szerint: — daczára a folytonos kedvezőtlen időjárásnak az őszi hónapokban kitűnő volt; a légző szervek catharalis bántalmai gyakrabban fordultak elő, de mindig szelid kor nemtővel; másnemű kórok még szorványosan és ritkán mutatkoztak.

A tordai nyilvános közkórházban folyó év szeptember 1-től november hó végéig ápolattott összesen 207 beteg, 137 férfi, 70 nő, ezek között hújasenyves 52, 28 férfi és 24 nő; meggyógyult 130, 87 férfi és 43 nő, meghalt 16, 9 férfi és 7 nő, maradt november hó végével 61 beteg, 41 férfi és 20 nő.

A nyári védhimlőoltás megyénk 9 járásában a legjobb eredményül bevezetett: 115 községben beoltattott 5051 gyermek, ezek közül megfogant 4799 gyermeknél, nem fogant meg 174, fattyu himlő lett 78, betegség és testi gyengeség miatt oltatlan maradt 73 gyermek.

Bűnfenyítő ügyben az egész megyében történt három törvényszéki hulla boncolás, hét egyén súlyos testi sérülésért lett orvosilag megvizsgálva.

A hasznos házi állatok között fennkített időközben járványkór nem mutatkozott.

2-ör. Közgazdaszatunk a mult bizottmányi ülési jelentéséhez képest közepes eredményt mutat fel, és hogy nagy gabona bőség nem létezik, tanusítják az emelkedett gabonaárak, melyek jelenleg piaczaikon léteznek; azonban nem tehetem, hogy a törökbuza, a legjelentősebb gazdasági cikkünk hiányára a tisztelt bizottmány figyelmét fel ne hívjam, és ne jelezsem azon beállható szomorú jövődöt, mely különösen népünk havasi lakosságát fenyegeti, és itt ki kell egyszersmind jelentenem, hogy bár mely beállható és ez évben valószínűleg beállható gabona-szükség — népünk eléggé nem hiábíthatóan indolentiájának következménye, mely a jelenlét kibékülve, a jövőről soha se gondoskodik, — egy jócska termés után a nagyobb birtokok szántói parlagba hevernek a munkás kezek hiánya miatt, és a munkás osztályra annyira előnyös részbe való mivelés elhanyagolásának aggasztó következménye minden természetben évben azonnal előáll.

A tisztelt bizottmánynek az 1868 ik évben kölcsön-magátlak felállításában tett intézkedései, a néprészvételesség folytán, sikertelenek maradtak, és itt helytlenül fel kellünk az azon óhajatai: bárha népünk nevelése, mely a közjólétre akkora befolyással lenne, ne maradt volna továbbra is irrt malaszt!

Idei börtérmetünk mult jelentésem szerint, minőségre nézve a gyengék közé tartozik, és ára mégis tisztességes, jele annak hogy hazánk a börtérmetésre hivatal van, mert midőn a mult 1866-ik évről az idénig — tehát négy éven keresztül jó termés mellett — az idei általában véve alig 10 próbás mustnak is nagy kelete és jó ára van, ez a borfogyasztásnak legbizonyosabb jele gyanánt tekinthető, és így érdemes annak a legnagyobb igyekezettel felkarolása.

A sok ősi esőzés miatt némileg megkésett vetések bevezését a novemberi jó időjárás elősegítette s daczára a legrosszabb és rendetlenebb őszi időjárásnak, az őszi vetések mégis kielégítőnek mondhatók (Folyt.k.)

UJDONSÁGOK.

— Londonból írják a P. Naplónak, hogy gróf Széchenyi Antal, mint az osztrák-magyar monarchia rendkívüli képviselője, 11-én este érkezett oda, másnap átnyújtja megbízó iratát lord Granvillennek, s a conferentia első ülésében már alkalma volt részt venni. A Budán 16-án tartott ministeri értekezletben állapítottak meg a gróf Széchenyinek a dunai kérdésben adandó utasítások. Ez értekezleten ő felsége elnökle alatt gróf Andrássy és gróf Pothocky ministerelnökök is jelen voltak.

— Rajner belügyminister úr — a P. Napló értesülése szerint — újabban lemondván, a lemondás elfogadása már közelebb közzé fog tétetni. A belügyministeri tárcza jelöltként képviselőházi körükbe többeket emlegetnek. Határozott megállapodás még nem történt.

— A mult 1870. évben városunkban összesen 16 képviselőtestületi gyűlés tartatott. Egy ügybarát kiszámította, ki hányszor jelent meg a képviselők közül a gyűléseken. Óhajandó volna, hogy a város atyáinak nagyrésze nagyobb buzgalommal vegyen részt a mindnyájunkat közlő érdeklő ügyek elintézésében.

→ Kolosszális. Nem Pelárgoniában, hanem egy olvasóink közül is bizonyára sokak által ösmert törvényszék végtagyalási termében történt meg. Közlebről S. M. izraelita felett kellett ítéletet hozni, kit avval vádoltak, hogy S. G. italába altatót kevert, s eszméletlen állapotában meglopta. Elnök a vádlott elé tartá a gyanus italt, a corpus delictit, s fölhevítte igaz vallomásra: „Tekintetes Törvényszék! — szólalt meg a delinquens — én halálom órájáig tagadom, hogy azon üvegben mérgezett pálinka van s csodálkozom, hogy állításomnak nem adnak hitelt, hiszen ha altatót tartalmazna, én is elaludtam volna tőle, mert a vizsgálóbíró ur a kihallgatáskor egy pohárral itatott meg velem abból, miért nem vették fel ezt írásba? — A közönség és bírak kedélyesen nevettek a vizsgálóbíró Salamon

bölcsességén. A végtagyalás után azonban megkérde egy jogász a kövvádlót, hogy vajon mi történt volna a böles inquisitorral, ha a vádlottal megítölt folyadék csakugyan veszélyes mérget tartalmaz vala?

→ Horatio és Adacker tegnapelőtt a jegen is bemutatták magukat, csak hogy nem a sétatéri tavon, hanem a Bánffy-kertben, és nem nyilvánosan, mint egyik helybeli lap újságolta, hanem néhány ösmerős előtt. Hallomás szerint meglepő mutatóványokat adtak elő.

— A Szent-István-Társulat által kitűzött 300 aranyos jutalomdíjas Magyarország történelmének megírására, hír szerint, Dr. Frankl Vilmos tanár fog felszólíttatni.

→ Adalék a női emancipáció történetéhez. Az országos Károli-kórház szolgaszemélyzete között volt egy Nagy Miklós nevű bajusz és szakálltan egyén, ki 1849 óta teljesít ottan kötelességét, még pedig igen dicsekedéssel. Közlebről meghalt, s a boncteremben reájítotték, hogy a becsület szolga nem férfi, hanem nő. Mondják, hogy a függetlenségi harc idejében N.-Enyedről menekült ide, hol titkát (nem tudhatni mi okból?) nagyon jól megőrzé női erényével együtt. Kéltét szorgalmasan nyomozzák.

(—n. s.) Brassai Sámuel Pesten a természet-tudományi társulat folyó hó 18-án tartandó ülésében a „gyermeknyelvről szóló értekezésre“ vonatkozólag, észrevételeit elő fogja adni.

— Jelentés. A mult 1869/70 tanév végén az itt helyi róm. kath. főgymnasiumnál megtartott érettségi vizsgálat alkalmával hat óra visszavetett ifjaknak ezenül tudomásra hozatik, hogy az érettségi pótvizsgálat írásbeli részének megtartására folyó évi január hó 31-ik napja, a szóbelire pedig február hó 1-jeje tüzelt ki Kolozsvárt, 1871. január hó 17. Varady Móricz, főgymn. igazgató.

— Az erd. gazd. egyesület titkári állomására pályázat nyitattik. A titkári fizetése 1200 frt. ö. értékben. Ezen összegbe be van foglalva a szállásbeli szolgáltatási illeték is, mely körülbelül 300 frtot von le az évi átalánból. Szállásának egyik terme iroda, gyűlésterem, könyv- és irománytár egyszersmind. Három évi kielégítő szolgálat után fizetése 200 frttal fog főlebb emeltetni. Kötelességei: a választmányi és szakosztályi gyűlések jegyzőkönyveinek vezetése; fogalmazási feladat; határozatok végrehajtásának eszközése s a közleki munkák felügyelése és ellenőrzése. Szabatosabb megismerkedés végett, az egyélti szabályok egy példányra, pályázókkal kívánság szerint közölteni fog. Pályázók kötelezik magukat, hogy megválasztásuk esetére három évig az egyesület szolgálatában megmaradnak. Végre kimutatják, hogy egy gazdasági tanintézetbe tanulmányaikat kellő sikerrel végezték. Pályázati határidő f. évi mart. hó 31-ik napja, bezárólag. A szükséges bizonyítványokkal ellátott folyamodások az erd. gazd. egyesület igazgató választmányához intézendők. Kolozsvárt, a gazd. egyesület választmányának 1871. jan. 9-én tartott üléséből.

— A ministeri fogalmazók kérvénnyel járulnak az országgyűléshez, melyben fizetésüknek (a 300 ft lakbérén kívül) 1200—1100 ft-ra való felemelését kérik, — mi a költségvetésben 27 ezer frt különbséget okozna. A kérvényben sok figyelemre méltó ok van elősorolva.

— Postai utalványok. A pesti központi postahivatal utalványi forgalma nagyot emelkedett egy idő óta. Mult évi decz. 22-től jan. 7-ig — tehát alig fél hó alatt — 40,000 drb 100 frton alóli utalvány fizettetett ki 270 ezer frt összegben.

— Uj katonai rőpirat. „Ein Wort über oester. ung. Heeresverhältnisse, an die Mitglieder der Delegation zum Neujahr 1871.“ czim alatt Aigner kiadásában jelent meg. Kiváltképpen a határvívidék ügyében új nézeteket fejt ki. Ára 40 kr.

— Az unitariusok kolozsvári fötanodájában az 1870—71-ik iskolai év első felében tartandó közvizsgálat rendje. Január 25-én d. e. 8—11 óráig VI. és VII. gymn. oszt. hittanból, 11—12 óráig I. éves theol. hittanból s a II. és III. éves theol. paptanból, d. u. 2—6 óráig IV. gymn. oszt. minden tantárgyból Január 26-dikán d. e. 8—12 óráig VI., VII. és VIII. gymn. oszt. történelemből, d. u. 2—3 óráig I. és II. éves theol. exegetisből, d. u. 3—6 óráig V. gymn. oszt. minden tantárgyból Január 27-én d. e. 8—12 óráig VI., VII. és VIII. gymn. oszt. latin nyelvből, d. u. 2—3 óráig III. éves theol. symbol. és unitar. vallástörténelemből, d. u. 3—6 óráig 1., 2. és 3. elemi oszt. minden tantárgyból. Jan 28-án d. e. 8—12 óráig VI., VII. és VIII. gymn. oszt. mennyiségtanból, d. u. 2—5 óráig 4-ik elemi oszt. minden tantárgyból, d. u. 5—6 óráig vallásos ének az alsztályoknak Január 30-án d. e. 8—12 óráig VI., VII. és VIII. gymn. oszt. természettaniakból, d. u. 2—3 óráig I. és II. éves theol. zsidó nyelvből, d. u. 3—6

óráig I. gymn. oszt. minden tantárgyból. Január 31-én d. e. 8—12 óráig VI., VII. és VIII. gymn. oszt. görög nyelvből, d. u. 2—3 óráig II. és III. éves theol. egyházz-jogból, d. u. 3—6 óráig II. gymn. oszt. minden tantárgyból. Február 1-én d. e. 8—11 óráig VII. és VIII. gymn. oszt. bölcslemből, d. e. 11—12 óráig I. éves theol. egyháztörténelemből, d. u. 2—3 óráig gyorsírás, d. u. 3—6 óráig III. gymn. oszt. minden tantárgyból. Február 2-án d. e. 8—12 óráig VI., VII. és VIII. gymn. oszt. magyar irod. történelemből, d. u. 3—5 óráig angol nyelvből és orgonálásból. Febr. 3-án d. e. 8—12 óráig VI., VII. és VIII. gymn. oszt. német nyelvből, d. u. 3—6 óráig érdemsorozat elkészítése. Február 4-én d. e. 9 órakor az érdemsorozat felolvasása, d. u. 3—6 óráig magán tanulók vizsgája.

→ Sz. Mátray Laura, ismételt meghívás folytán a mai vonattal Szabadkára indul, vendégzserepekre. Hatszor fog föllepni ott, s bizonyára mindannyiszor élvezetes estélye lesz a szabadkai közönségnek.

→ Ceresa, színházunk kedvelt vendége a „Zsidó hölgy“ és „Bánkban“ban is fellép.

— Színházunk egy szorgalmas segédtagját veszít el. Barkó Lajos, 26 éves korában 3 havi szenvedés után tüdővészben mult ki. Béke poraira!

— Porosz érzékenység. Pesten a Dorottya-utca egyik kirakatában egy porosz pickelhaube volt kitéve a felirattal: Orleansnál a francziák által elfoglaltott. A napokban egy porosz ur lép be a boltba és kéri a sisakot. A gazda udvariasan tudítja, hogy nem eladó, az ismeretlen ismételt sürgetésére 20 frtot kér érte, a porosz ur szó nélkül fizet és elviszi a szeméit sértő diadalt.

— (Neerolog.) Ügyvéd Csehi Sándor maga és gyermekei: Sándor és Berta; távollévő testvére Csehi Ágnes vargasi unitarius lelkész, Gyöngyösi Istvánné és gyermekei: Béla és Emilia; ugy az elhunyt testvérei: Gyergyasi Ferencz, Juliánna és Klára özv. Kovács Jánosné, valamint ipa és napatársi lónai ev. ref. esperes: Szakács István és neje Miklós Débora s ezeknek gyermekei, nem különben a rokonok nevében szomorodott szívvvel jelenti, hogy édes anyjok, az illetők nagyanyja, testvére és rokona: özv. Csehi Sándorné Gyergyai Zsuzsanna f. hó 10-én délelőtt 11 órakor életének 81-dik, özvegységének 40-ik évében tüdőbó következtében megszünt élni. Béke porain!

Nemzeti színház. Csütörtökön január hó 19-én „Fox és Pitt“. Vigjáték 5 felvonásban.

Közigazgatás.

Házi kezelés vagy bérbeadás tanácsosabb-e a Rikán belől?

III.

Valójában csodálatos! mennyire nem bizik Erdélyben nem csak a Rikán belől, de a Rikán tul is a tulajdonosa bérbe és a bérlo a tulajdonosba, nem akarok példákat felhozni, de a tapasztalás igazat ad, mind kettőnek.

A sok perlekedések, mind két részlől már sokszor megtörtént károsodások, adnak elég okot a bizalmatlanságra: ez a legfőbb akadály a miért nincs Erdélyben bérbeadó birtok és miért nincs vállalkozó.

Magyarországon forradalom előtt kevés birtok volt bérbe adva a vállalkozó hiánya miatt.

A robot megszűntével sok gazda tiszt kenyér nélkül maradván, ezek erejükhöz képest kisebb nagyobb bérletet vállaltak.

Fáradságos igyekezetük által oda jutottak, hogy ma ezek a legbecsületesebb leghatalmasabb bérloők.

Midőn a tulajdonos látja, hogy ezek keze alatt gazdasága nem csak nem pusztul, sőt javul, midőn az eddig nem kapott jövedelmet pontosan kapja: nem csak fel nem mondja a bérletet, sőt már minden oldalról eszmert bérloivel a jó egyetértést fenntartani igyekezik.

Ellenben a bérlo is látván hogy igyekezete elősmertetik s habár fáradsága után a tulajdonos birtokán boldogul, mindent elkövet a jó egyetértés fenntartására.

Hogy állunk e tekintetbe Erdélyben?

Itt egy gabona ár felemelkedés, vagy csökkenés, a határon keresztül szaladt jég esső; egy rossz fedetű csőr; egy eselédház kidőlt oldala s más ily csekélységek miatt kész a felmondás egy vagy más részlől.

Hányszor nem történt meg az is, hogy egy üzérkedő látván, hogy egy bérlo a bérbe vett birtok boldogul, többet ígér a már valamegyre rendbe hozott birtokért egy pár száz forinttal, s mint a bérleti illo kitelik a jó igyekezetű bérloitól elvevődik s a többet ígért, de a gazdasághoz éppen nem érto üzérkedőnek át adatik.

Valójában sajnálatra méltó esetek!

Ezeket így tudva, nem csodálom, ha nem akad vállalkozó és ha nincs bérbe adó birtok.

F. J.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

(3)
München, jan. 4. 1870.
Tisztelt úr!
Borítom azt tanácsot, hogy a rendkívüli bizottmány és olvas fogalmi enyhítésére folyamodjon ön Anatherin-szójávizhez. Már egy ellenpalócok elhíszálása után teljesen megszűntek fogfájásaim.
Midőn önnek e jóles vizet köszönetet mondok, ajánlom használatát mindazoknak, kik fogfájásban szenvednek.
Teltjes tisztelettel
J. Bonner,
funkcióár.
Dr. Popp J. J. gyáklorló orvos ura
na Bce-ben, Stadt, Bognerasse N. 2.
K phatok valódi minőségben:
Kaphatók: Kolozsvárt Wolff J. J., dr.
Husz Gy., Engel J. és Binder
gyógyseretek és Marvázy J. Tordán: Wolff gyógyszer, Deesen: Kémer Sámuel és Both gyógyszer. De-ván: Boudin és Gerzelya Lenn-eyel gyógyszer, Medgyes: Fobert gyógyszer, N.-Vásárhely: Fobert gyógyszer, Szászváron: Leonhardt, Sz. R. Szegedben: Sitt Mih. Müller gyógyszer. Záhner, Steiner Brásón: Fabik gyógyszer, Jekelius gyógyszer, Seges-varti, Teusch J. B. Mischbacher, Bezeréden: Dietrich és Fleischer, Torgovits Ed., Nussbeck, Tóris G. M. Gy.-St. Miklós, M. L. M. St. Udvárhely: Beczvári Ern., Temmer E. Brásón: V. Müller gyógyszer urakal.

(10) 16-50
A fogak fönn tartása és tisztítására
legjobb az
ANATHERIN-SZÁJVIZ.
Ára 40 kr.,
mely jósága miatt 15 évi szabadalommal volt kitüntette.
Bécsben Spitzmüller Károly gyógyszerárban „zum rothen Krebs“ am hohenen Markt.
Kolozsvárt: Csapó Sándor úrnál.

A t. háztulajdonosok és gazdákön-ségnek, a jelen évszakban, midőn pin-ek és élelőskorúak téli takarmánnyal láttnak el, nem ellégé ajánljuk, a valódi Bortolotti-féle cs. kir. szab. arcanumot, patkányok, házi- és mezei egerek, vakondok, svábok stb. enyűtők kirtására. Ezen arcanum fé-nyes sikere ezerszeresen bizonyult már be, és az érte kiadott csekély összeg, szászorosan pótolatik azon haszon ál-tal, melyet a föntvezetett kirtással maguknak szereznek.
Kapható Kolozsvárt Folly és Hufilész keres., M.-Vásárhelyt Fogarasi Demeter keres., könyvelem vézett megrendelésre is küldetnek posta útjánvél mellett egyes szelenczékben is. Egy nagy szelencze ára 1 ft, egy kúsi 80 kr.
(30) 2-2